

Årsberetning 2016

Médecins Sans Frontières Norway

Leger Uten Grenser Norge

Leger Uten Grenser er en nøytral og uavhengig medisinsk hjelpeorganisasjon som redder liv og lindrer nød. Vi hjelper dem som trenger det mest – uansett hvem, uansett hvor, uansett hvorfor.

Leger Uten Grenser gir nødhjelp til mennesker i krig, kriser og katastrofer, og andre som ikke har tilgang til grunnleggende helsetjenester. I tillegg varsler vi om overgrep og glemte kriser – fordi færre dør når flere vet.

Leger Uten Grenser i Norge ble dannet i 1996 og er en del av en internasjonal bevegelse, *Médecins Sans Frontières* – MSF. Per i dag består organisasjonen av 24 seksjoner med en internasjonal generalforsamling og styre. Den norske seksjonen har et nært samarbeid med de andre seksjonene. Leger Uten Grenser i Norge er representert i Leger Uten Grensers internasjonale organer.

Det overordnede målet med all vår virksomhet er å hjelpe mennesker i nød i tråd med grunnleggende humanitære prinsipper. Vi er en organisasjon med engasjerte og idealistiske medlemmer, med rotfeste i og støtte fra det norske samfunnet.

I Norge fokuserer Leger Uten Grenser på målrettet rekruttering av personell til våre feltprosjekter, samt innsamling av midler til gjennomføring av prosjekter. I tillegg driver Leger Uten Grenser Norge informasjonsarbeid for å skape oppmerksomhet om humanitære kriser, og jobber med talsmannsarbeid for å skape politisk endring på våre humanitære kjernesaker. Leger Uten Grenser Norge bidrar også med operasjonell støtte til flere av organisasjonens feltprosjekter.

Som medeier i Leger Uten Grensers operasjonelle senter i Brussel, samt deltager i organisasjonens internasjonale fora, er vi en aktiv bidragsyter i utviklingen av bevegelsens operasjonelle strategi og virksomhet.

I 1999 fikk Leger Uten Grenser Nobels Fredspris for «organisasjonens banebrytende humanitære innsats på flere kontinenter».

Leger Uten Grenser utgir årlig en omfattende aktivitetsrapport som oppsummerer våre feltprosjekter og tar opp aktuelle medisinske og humanitære temaer.

Rapporten, MSF Activity Report, kan leses på vår hjemmeside: www.legerutengrenser.no.

Rapporten er også tilgjengelig på våre internasjonale hjemmesider: <http://www.msf.org/en/international-activity-reports>.

1 Redegjørelse for virksomheten

1.1 Rekruttering av feltpersonell

En av hovedmålsettingene til Leger Uten Grenser Norge er å være en solid bidragsyter av internasjonalt personell til Leger Uten Grenser sine prosjekter rundt om i verden.

I 2016 reiste 109 personer fra Leger Uten Grenser Norge på 150 ulike oppdrag i Afghanistan, Angola, Burundi, Egypt, Etiopia, Filippinene, Haiti, Hellas, India, Irak, Italia, Jemen, Jordan, Kambodsja, Kamerun, Kenya, Kongo, Kirgisistan, Libanon, Liberia, Libya, Malawi, Mali, Malta, Mocambique, Myanmar, Nigeria, Pakistan, Papua Ny Guinea, Russland, Den sentralafrikanske republikk, Sierra Leone, Sør-Afrika, Sør-Sudan, Tadsjikistan, Tanzania, Tsjad, Tunisia, Tyrkia, Ukraina, Usbekistan og Zimbabwe.

Leger Uten Grenser Norge rekrutterer og sender ut leger, sykepleiere, jordmødre, bioingeniører, farmasøyter, psykologer samt ikke-medisinsk personell som økonomer, administratorer, logistikere, ingeniører, arkitekter, håndverkere m fl. Organisasjonen rekrutterer nytt personell fortløpende. Vi legger stor vekt på profesjonalitet, personlig egnethet og motivasjon i vår rekruttering. Vårt personell jobber med å gi grunnleggende medisinsk behandling både innen primær- og sekundærhelsetjenesten i land og områder hvor helsetilbudet er svekket pga. humanitære kriser.

Organisasjonen legger vekt på god individuell oppfølging før, under og etter utenlandsoppdrag. Hver enkelt feltarbeider gjennomgår forberedelseskurs, personlig briefing og informasjons briefing før sitt oppdrag. Leger Uten Grenser krever grundig helsesjekk, vandelsattest, attester og diplomer fra den enkelte før utreise. En god oppfølging etter endt oppdrag med medisinsk sjekk, tilbud om psykologhjelp og tilkobling til vårt kollegiale støttenettverk er en del av vår rutine.

1.2 Kommunikasjonsarbeid

En sentral del av Leger Uten Grensers mandat er prinsippet om *témoignage*: å bære vitne og varsle om overgrep og glemte kriser. Gjennom å bære vitne om hva vi ser i felt ønsker vi å framprovosere en bedring for mennesker i nød. Følgende områder har vært fokus i 2016:

Angrep på sykehus

Etter den amerikanske bombingene av MSFs sykehus i Kunduz i oktober 2015 og den norske regjeringens manglende støtte for å aktivere internasjonal humanitær Fact Finding Commission, rettet vi fokus mot å mobilisere opinionen i 2016. Vi fremhevet problemet i media og hadde ytterligere lobbymøter med statssekretær Tore Hattrem. Vi mobiliserte sykehus og det sivile samfunn rundt en 1. minutt stillhet i solidaritet 3. oktober.

Glemte Kriser og Humanitær politikk

Et viktig mål siden 2013 har vært å presse norsk humanitær politikk mot en mer behovsbasert tilnærming gjennom å synliggjøre politisering av bistand og mangel på akutt beredskapsevne i felt. Denne agendaen er nært knyttet til vårt fokus på glemte kriser.

Et tegn på fremgang er at flere politikere og journalister nå snakker om "glemte kriser", både i stortinget og i media, og spørsmål ble stilt av Venstre om å knytte humanitær bistand til humanitære behov. Vi ser også en økt norsk statlig støtte gjennom det Utenriksministeren selv omtaler som «glemte kriser bevilgningen».

Den årlige lanseringen av Leger Uten Grensers liste over 10 glemte kriser skapte også god mediedekning og debatt, blant annet i VG og NRK. Også på sosiale medier genererte vi solid oppmerksomhet om de glemte krisene gjennom en kort film som nådde

hundretusener av nordmenn på Facebook og andre plattformer. Skoleprosjektet om de glemte krisene vokste i 2016 til å omfatte nesten 100 skoler fra alle deler av landet.

Migrasjon og «flyktningkrise»

Etter den positive folkelige reaksjonen på migrasjon i 2015, har 2016 vært preget av et kaldere klima for flyktninger. Leger Uten Grenser har fortsatt fokus på å kreve "trygge og lovlige måter å søke asyl", og har vært standhaftig i vår motstand til EU-Tyrkia avtalen fordi den har som konsekvens at mennesker på flukt må velge mer risikable fluktruter, med økt risiko for liv og helse. Som svar på avtalen protesterte Leger Uten Grenser ved å slutte å motta statlig støtte fra norske og EU-myndigheter.

I motstand mot Legemiddelindustrien: Research and Development-Kampanje

Frem til 2014 jobbet Leger Uten Grenser for en internasjonal avtale om forskning og utvikling av medisiner. I 2014 strandet dette arbeidet, da Verdens helseforsamling ikke stilte seg bak en slik avtale. Men mangelen på medisiner og vaksiner til å stagge ebolaepidemien i Vest-Afrika tydeliggjorde det desperate behovene for en ny, behovsbasert tilnærming til forskning på og utvikling av legemidler. Vi har bidratt med direkte støtte til en global kampanje rundt rapporten www.livesontheedge.msf.org og lanserte rapporten som en underskriftskampanje i Norge i november 2016.

1.3 Innsamling av midler

Gjennom 2016 har Leger Uten Grensers mottatt hovedvekten av sine inntekter fra private givere. Bred støtte fra befolkningen både økonomisk og moralsk er en forutsetning for å nå Leger Uten Grensers mål om å redde liv og lindre nød. For å sikre vår uavhengighet og raskt kunne hjelpe dem som trenger det aller mest har Leger Uten Grenser som prinsipp at private gaver til enhver tid skal utgjøre over 50 prosent av våre inntekter. I de senere år har Leger Uten Grenser internasjonalt hatt en andel private midler på rundt 90 prosent. I 2016 mottok Leger Uten Grenser i Norge ingen offentlig støtte.

1.3.1 Støtte fra privatpersoner, bedrifter, organisasjoner og stiftelser

Private bidrag er med på å sikre organisasjonen økonomisk uavhengighet. Det gir oss mulighet til å handle raskt og gjøre en innsats der behovene til enhver tid er størst, uavhengig av myndigheter og andre institusjonelle givers prioriteringer og budsjetter. Leger Uten Grenser har opplevd en økning i bidrag fra privatpersoner i løpet av 2016. I tillegg til bidragene fra privatpersoner har Leger Uten Grenser stadig flere næringslivspartnere som gir både viktig pengestøtte og bidrar med sin kunnskap.

Støtte fra privatpersoner, også i form av testamentariske gaver og støtte fra bedrifter og stiftelser, er sentralt i vårt innsamlingsarbeid og i 2016 utgjorde det 368,6 millioner.

Om Leger Uten Grensers givere

Leger Uten Grenser har mange givere som støtter oss enten fast eller en gang imellom. Det er viktig for oss å kommunisere med våre givere om de behov og problemstillinger vi møter i vårt arbeid. Regelmessig støtte har blitt en stadig viktigere inntektskilde og det forventes at denne andelen vil fortsette å øke i tiden framover. Leger Uten Grenser benytter seg av flere ulike måter for å gi folk muligheten til å støtte vårt arbeid, blant annet via egne ververe som er ansatt i Leger Uten Grenser og jobber uten provisjon.

Gaver i form av tjenester

Leger Uten Grenser har i 2016 mottatt gaver i form av tjenester og varer, som er innenfor områder organisasjonen har hatt god nytte av, slik som konsulenttjenester og juridisk bistand.

Arven etter Haaken A. Christensen

Leger Uten Grenser mottok i 2008 en betydelig arv etter Haaken A. Christensen. Gjennom 2016 er det fra disse midlene blitt allokert 26,8 millioner kroner til våre humanitære prosjekter i Syria/Libanon og i Den demokratiske republikken Kongo. I tillegg er det bevilget 3,4 millioner kroner til Epicentre's forskningsprosjekter i Niger og til Team Coaching support i det operasjonelle senteret i Barcelona, et prosjekt som driftes av kontoret i Norge. Med 2016 fordelingen er nå alle midlene fra

Haaken A. Christensen arven tildelt i henhold til testamentets ønske. Midlene, samt opptjente renter, har i sin helhet gått til Leger Uten Grensers humanitære prosjekter. Arven resulterte i at det i perioden fra 2008 til 2016 er tildelt om lag 270 millioner kroner til vårt humanitære arbeid.

1.3.2 Offentlige prosjektmidler

Leger Uten Grenser har hatt hyppig og økende kontakt med Utenriksdepartementet for å synliggjøre situasjonen til de menneskene vi møter i felt og derved påvirke norsk humanitær politikk. Leger Uten Grenser har gjennom mange år hatt en god menings- og informasjonsutveksling med både politisk ledelse og embetsverket.

For å kunne gi helsehjelp uhindret legger Leger Uten Grenser vekt på å oppfattes som en uavhengig og nøytral nødhjelpsorganisasjon. Derfor har organisasjonen en restriktiv holdning mot å bruke offentlige prosjektmidler i konfliktland. 20 mars trådte EU-Tyrkia avtalen i kraft. Denne avtalen, som har som mål å redusere antallet flyktningeankomster til Europa over Egeerhavet, setter en farlig presedens for alle verdens flyktninger og underminerer retten til å søke asyl. EU kaller avtalen humanitær, men i realiteten er den politisk og inhuman. I juni 2016 bestemte Leger Uten Grenser seg for å slutte å ta imot offentlige prosjektbevilgninger fra EU-land og andre europeiske land som støttet avtalen mellom EU og Tyrkia.

Offentlige prosjektbevilgninger utgjorde i 2016 totalt kun 10 millioner kroner fra NORAD. Dette var midler tildelt under Artistgalla i desember 2015.

Leger Uten Grenser inngikk i 2014 en to-årlig prosjektavtale med NORAD for 2014 og 2015. Avtalen omfattet våre HIV/Aids- og tuberkulose prosjekt i Malawi og Mosambik. Avtalen ble forlenget til og med 2016 med NORADs tildeling på 10 millioner kroner i forbindelse med Artistgallaen i desember 2015.

1.4 Personal og administrasjon

Leger Uten Grenser holder til i leide kontorlokaler i Hausmannsgate i Oslo. Organisasjonen har ingen fysisk produksjon, og forurenser således ikke det ytre miljø. Kontoret støtter og bidrar til forsknings- og utviklingsaktiviteter gjennom Leger Uten Grensers internasjonale kampanje for tilgang til livsviktige medisiner (Access) samt DNDi (Drugs for Neglected Diseases initiative).

Feltarbeidere rekruttert i Norge har norske ansettelseskontrakter. Personellet avlønnes etter egen internasjonal lønnskala som reflekterer frivillighetstankegangen til Leger Uten Grenser.

I 2016 utgjorde Leger Uten Grensers administrasjon totalt 43,1 årsverk i kontorstillinger og 63,9 årsverk tilknyttet verveaktivitet. Arbeid i forbindelse med internasjonal beredskapsgruppe, samt støtte til feltrelaterte prosjekter innenfor medisin, HR og ledelse utgjorde totalt 3,7 årsverk.

De ansatte ved kontoret avlønnes etter egne satser for Leger Uten Grenser. Styreleder kan frikjøpes inntil en 20% stilling. Denne prosenten ble vedtatt økt til 50% på Leger Uten Grenser sin generalforsamling i mai 2016. I 2016 har styreleder benyttet seg av denne muligheten. Styremedlemmer og frivillig personell forøvrig honoreres ikke.

Ved siden av å yte operasjonell støtte til våre humanitære prosjekter fokuserer i hovedsak det norske kontorets ansatte på arbeidet med vår rekrutterings-, innsamlings-, og informasjonsvirksomhet. Derfor utgjør det norske kontorets virksomhet i stor grad administrative årsverk. Ellers foregår vår operasjonelle og formålsrettede virksomhet ute i felt samt ved våre operasjonelle sentre. Det er denne operasjonelle aktiviteten den norske organisasjonen rekrutterer til og finansierer.

Arbeidsmiljøet på kontoret anses som godt. Sykefraværet har i 2016 ligget på rundt 5%, noe som er lavere enn landsgjennomsnittet. Det forekommer ikke forskjellsbehandling grunnet kjønn i saker som for eksempel lønn, avansement og rekruttering. Av kontorets ansatte ved årets slutt var 52 % kvinner og 48 % menn. Av styrets 10 medlemmer er 5 kvinner.

Ledelsen anser situasjonen som tilfredsstillende, og det har ikke vært nødvendig å innføre spesielle tiltak for å sikre likestillingssituasjonen.

Kontoret har gjennom alle år mottatt god støtte fra frivillig, ikke-lønnet personale.

2 Økonomisk oversikt

2.1 Anskaffede midler

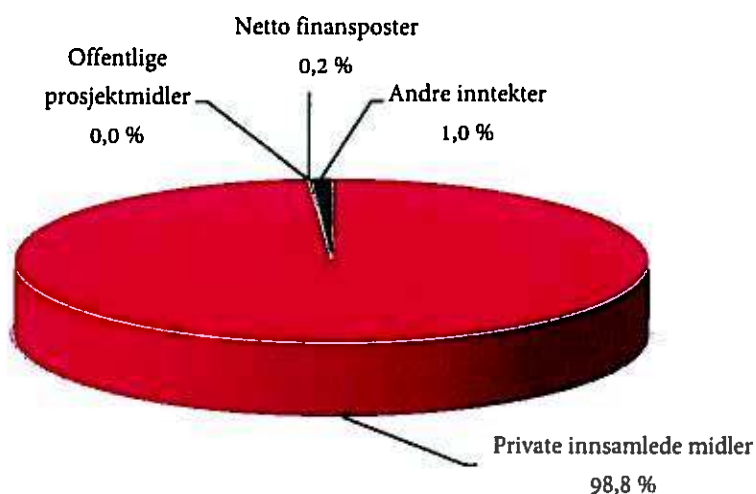
Leger Uten Grensers inntekt var i 2016 på 373,1 millioner kroner. Av dette er omlag 368,6 millioner samlet inn fra private givere. Private innsamlede midler har økt med 49,8 millioner kroner fra 2015. Leger Uten Grenser mottok ingen offentlige midler i 2016 på grunn av beslutningen om å ikke ta imot offentlige midler fra EU-land og andre europeiske land som støttet avtalen mellom EU og Tyrkia. Andre inntekter har hatt en økning på 0,6 millioner kroner fra 2015. Denne posten består hovedsakelig av merverdiavgiftskompensasjon som føres som en inntekt fra og med 2015.

Finansposter dreier seg om opptjente renter i forbindelse med forvaltning av midler fra Haaken A. Christensens dødsbo samt andre private midler mottatt gjennom 2016. Finansplasseringene er i tråd med styrets retningslinjer med hensyn til etikk, sikkerhet, risikospredning og likviditet. Renteinntektene har hatt en reduksjon på 1,7 millioner kroner på grunn av at midlene fra Haaken A. Christensens dødsbo er oppbrukt i 2016.

Totalt anskaffede midler består av: (mill. kroner)

		2016	2015	Endring i %
Inntekter	Private innsamlede midler	368,6	318,8	15,6 %
	Offentlige prosjektmidler	0,0	71,0	-100,0 %
	Andre inntekter	3,9	3,3	15,8 %
	Sum anskaffede midler	372,4	393,1	-5,3 %
Netto finansposter		0,7	2,4	-69,8 %
Sum totale inntekter		373,1	395,5	-5,7 %

Anskaffede midler utgjør hovedsakelig private innsamlede midler med en andel på 98,8 %. Andre inntekter og avkastning utgjør 1,2 %.

2.2 Anvendelse av midler

Den totale anvendelsen av midler til operasjonell virksomhet var i 2016 på 325,7 millioner kroner. Det er anvendt om lag 30,2 millioner fra Haaken A. Christensens testamentene, 11,3 millioner mindre enn i 2015. Anvendelse av offentlige midler har gått ned med 50,6 millioner og var i 2016 på 9,5 millioner kroner. Dette skyldes beslutningen om å ikke ta imot offentlige midler fra europeiske land som støttet avtalen mellom EU og Tyrkia. Anvendelse av andre private midler har i 2016 økt med 44,3 millioner, fra 242,2 millioner i 2015 til 286,5 millioner i 2016. Totalt har derfor operasjonelle kostnader hatt en nedgang på 18,0 millioner kroner.

Leger Uten Grensers informasjonsarbeid ligger på omtrent det samme som i 2015, med 8,2 millioner kroner. Bidrag til andre humanitære aktiviteter (Drugs for Neglected Diseases initiative, DNDi) har gått ned med 0,1 millioner og ligger i 2016 på 1 million kroner. Innsamlingskostnadene går ned med omlag 4 millioner i forhold til 2015, hovedsakelig på grunn av at Leger Uten Grenser hadde Artistgalla på TV2 i 2015. Administrasjonskostnadene var i 2016 på 12,3 millioner kroner, en økning på 0,1 millioner i forhold til 2015.

Anvendelse av midler: (mill. kroner)

	2016	2015	Endring i %
Operasjonelle kostnader	325,7	343,7	-5,2 %
Informasjonsarbeid / Temoignage	8,2	8,2	-0,6 %
Andre humanitære aktiviteter	1,0	1,1	-2,7 %
Leger Uten Grensers formål	334,9	353,0	-5,1 %
Innsamlingskostnader	57,5	61,5	-6,5 %
Administrasjonskostnader	12,3	12,2	0,7 %
Anvendelse av midler	404,7	426,7	-5,2 %

Kommentarer til anvendelse av midler:

Operasjonelle kostnader:	Private og institusjonelle midler allokert til Leger Uten Grensers operasjonelle prosjekter internasjonalt samt Leger Uten Grenser i Norge sin andel av indirekte operasjonelle kostnader ved vårt operasjonelle senter i Brussel. Kostnader til rekruttering av felpersonell inngår.
Informasjonsarbeid/Témoignage:	Kostnader til opinionsbygging, pressearbeid og bevisstgjøring. Lønnskostnad for informasjonsmedarbeidere ved kontoret i Norge inngår.
Andre humanitære aktiviteter:	Bidrag til DNDi, Drugs for Neglected Diseases initiative – forskning på medisiner mot glemte sykdommer.
Innsamlingskostnader:	Kostnader forbundet med innsamling fra private og institusjonelle givere i Norge. Lønnskostnad for innsamlingsmedarbeidere i Norge inngår.
Administrasjonskostnader:	Kostnader til administrativ drift av det norske kontoret. Lønnskostnad for daglig leder og administrasjon ved kontoret i Norge inngår. Inkluderer også Leger Uten Grenser i Norge sin andel av driften av det internasjonale kontoret.

2.3 Virksomhetens årsresultat

Leger Uten Grenser har for 2016 et negativt årsresultat på 31,5 millioner kroner. Underskuddet skyldes hovedsakelig allokering av midler fra arven etter Haaken A Christensen. Underskuddene er kun regnskapstekniske, og organisasjonenes økonomi er svært solid. Det er ledelsens oppfatning at fremlagte resultat og balanseoppstilling gir et riktig bilde av organisasjonens virksomhet.

2.4 Formålskapital

Leger Uten Grenser har en positiv formålskapital på 23,3 millioner kroner som skriver seg fra innsamlede midler. Før årets resultat utgjorde formålskapitalen 54,8 millioner. Midlene fra Haaken A. Christensens testamente ble brukt opp i løpet av 2016 og formålskapitalen består nå hovedsakelig av en ikke øremerket formålskapital på 23,3 millioner kroner. Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift, noe styret mener er forsvarlig.

Det har ikke inntrådt hendelser etter 31. desember 2016 som påvirker Leger Uten Grensers resultat eller balanse.

Oslo, onsdag, 26. april 2017

Guðnhildur Arnadóttir
Styremedlem

Vincent Maure
Styremedlem

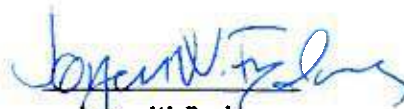
Mali Ebrahimi
Styremedlem

Guro Aasen
Styremedlem

Henrik Vaaler
Styremedlem

Jørgen W. Frydnes
Styremedlem/Treasurer¹

Henrik Glette
Nestleder/Styremedlem

Preben Svendsen
Styremedlem

Fratrædt 31.01.17

Monica Thallinger
Styremedlem

Erwin Van't Land
Daglig leder

Karine Nordstrand
Styreleder

¹ Ansvarlig for styrets økonomikontroll og -oppfølging